

העברת סמכות שר המשפטים להגיש קובלנה נגד רב עיר לשר לשירותי דת

הצעה להחלטה

מ ח ל י ט י ס , בהתאם לסעיף 31(ב) לחוק-יסוד: הממשלה, להעביר את הסמכות לפי סעיף 12א לחוק שירותי הדת היהודיים [נוסח משולב], התשל"א-1971, משר המשפטים לשר לשירותי דת.

ההחלטה תובא לאישור הכנסת, לכל המוקדם ביום 26.12.2021 (כ"ב בטבת, התשפ"ב), ותיכנס לתוקפה במועד אישור הכנסת.

דברי הסבר

רקע כללי

- א. השר לשירותי דת הוא השר הממונה על ביצועו של חוק שירותי הדת היהודיים [נוסח משולב], תשל"א-1971 (להלן: "החוק"). סעיף 12א לחוק עוסק בשיפוט המשמעתי של רבני עיר וקובע כי השר רשאי להגיש לבית הדין המשמעתי קובלנה על רב עיר. כיום, מסורה סמכות זו לשר המשפטים.
- ב. מאז חקיקת החוק ועד לשנת 2003, הסמכות להגשת קובלנה נגד רבני עיר הייתה בידי שר הדתות. בעקבות פירוק משרד הדתות בשנת 2003, סמכויות שר הדתות הועברו למשרדי הממשלה השונים, והסמכות להגשת קובלנה משמעטית נגד רבני ערים הועברה לראש הממשלה (החלטת ממשלה מספר 1191 מיום 21.12.2003, י"פ תשס"ד 5266). בשנת 2005 הועברה הסמכות האמורה מראש הממשלה לשר המשפטים (החלטת ממשלה מספר 3613 מיום 15.5.2005; י"פ תשס"ה 5413).
- בשנת 2008, עם הקמת המשרד לשירותי דת הושבו מירב הסמכויות לשר לשירותי דת, למעט הסמכות להגשת קובלנות שנתורה בידי שר המשפטים (החלטת ממשלה 2903 מיום 6.1.2008, י"פ תשס"ח 5774). במשך השנים המשרד טיפל במספר תלונות שהתקבלו כנגד רבני ערים, אולם לא הוגשו קובלנות, ובעקבות פסק הדין בבג"צ 7150/16 ובהתאם לו, המשרד נוקט בהליכי בירור משמעתי ופועל להעמדתו של רב העיר צפת לדין משמעתי. לעת הזו, ישנן מספר תלונות נוספות, וישנה עתירה המבקשת להגיש קובלנה נגד רב העיר ירושלים.
- ג. במהלך השנים היו ניסיונות לתיקון החוק במטרה להפוך את ההליך המשמעתי כנגד רבני ערים לנוכח ואפקטיבי, אולם הניסיונות השונים לא צלחו. בשנת 2014 הפיץ המשרד לשירותי דת להערות ציבור את תזכיר חוק שירותי הדת היהודיים (תיקון - דין משמעתי לרבני ערים), התשע"ד-2014. ההצעה ביקשה לשנות מן היסוד את ההליך המשמעתי הקיים ולקבוע הסדרים מהותיים ופרוצדוראליים לעניין ההליכים המשמעתיים של רבני ערים. הליך חקיקה זה לא הושלם. לאחר מכן, ובהתאם להחלטת ממשלה 2369 (חכ/58) מיום 3.2.17, הוקמה ועדה משותפת לבחינת מידת האפקטיביות של החקיקה הרלוונטית לשיפוט משמעתי של רבני עיר ולבחינת הצעדים הנדרשים לקביעת מנגנון משמעתי אפקטיבי ביחס לרבני ערים. במסגרת עבודת הוועדה והמלצותיה, הפיץ המשרד לשירותי דת להערות הציבור תזכיר חוק שירותי הדת היהודיים (תיקון מס' 23) (דין משמעתי לרבני ערים), התשע"ז-2017, אך גם הפעם הליכי החקיקה לא הושלמו.
- ד. המצב החוקי הקיים יוצר למעשה אנומליה, לפיה הסמכות להגשת קובלנה מצויה בידי שר המשפטים בשונה מיתר הסמכויות שעל פי החוק מצויות בידי השר לשירותי דת, ובכלל זאת סמכויות הנוגעות לתיקון החוק האמור, לבחירת רבני עיר, ולמועצות דתיות - הקמתן ופעילותן. המשרד לשירותי דת הוא המשרד המשמש כמאסדר בתחומים הנוגעים לפעילותם של רבני הערים. לפיכך, יש להביא לשינוי המצב הקיים ביחס לדין המשמעתי של רבני הערים, ולהשיב את האחריות והסמכות בעניין השיפוט המשמעתי של רבני ערים לידי השר לשירותי דת, כפי שהיה טרם פירוק משרד הדתות

ועל מנת שירוכזו כלל הסמכויות בענייני רבני ערים בידי משרד אחד, אשר לו הסמכות, המומחיות והמקצועיות בנושא.
ה. מוצע כי ההחלטה תובא לאישור הכנסת לא לפני ה-26.12.2021 על מנת לאפשר למשרד לשירותי דת זמן היערכות.

נתונים כלכליים והשפעה על משק המדינה

לא רלוונטי.

תקציב

לא רלוונטי.

השפעת המצבה על כוח האדם

לא רלוונטי

עמדת שרים אחרים שההצעה נוגעת לתחום סמכותם

השר לשירותי דת - מאשר

החלטות קודמות של הממשלה בנושא

החלטת ממשלה מס' 1191 מיום 21.12.2003

החלטת ממשלה מס' 3613 מיום 15.5.2005

החלטת ממשלה מס' 2903 מיום 6.1.2008

עמדת היועץ המשפטי של המשרד יוזם ההצעה

חוות דעתה של היועצת המשפטית של משרד המשפטים מצורפת, ובמסגרתה מוצגת עמדת היועצת המשפטית של המשרד לשירותי דת.

סיווגים

סיווג ראשי: 05 ממשלה, 07 חקיקה ממשלתית.

קוד: ביצועי

תחום פעולה עיקרי: 06 המגזר הציבורי.

חוות דעת משפטית הנלווית להצעת החלטה לממשלה

נושא הצעת ההחלטה:

העברת הסמכות להגיש קובלנה נגד רב עיר משר המשפטים לשר לשירותי דת

תמצית ההצעה בהתייחס להיבטי המשפטיים:

1. השר לשירותי דת הוא השר הממונה על ביצועו של חוק שירותי הדת היהודיים [נוסח משולב], תשל"א-1971 (להלן: "החוק"). סעיף 12א לחוק עוסק בשיפוט המשמעתי של רבני עיר וקובע כי השר רשאי להגיש לבית הדין המשמעתי קובלנה על רב עיר. כיום, מסורה סמכות זו לשר המשפטים.
2. ההצעה דנה בהעברת הסמכות האמורה משר המשפטים לשר לשירותי דת.
3. מאז חקיקת החוק ועד לשנת 2003, הסמכות להגשת קובלנה נגד רבני עיר הייתה בידי שר הדתות. בעקבות פירוק משרד הדתות בשנת 2003, סמכויות שר הדתות הועברו למשרדי הממשלה השונים, והסמכות להגשת קובלנה משמעטית נגד רבני ערים הועברה לראש הממשלה (החלטת ממשלה מספר 1191 מיום 21.12.2003, "פ"תשס"ד 5266). בשנת 2005 הועברה הסמכות האמורה מראש הממשלה לשר המשפטים (החלטת ממשלה מספר 3613 מיום 15.5.2005; "פ"תשס"ה 5413).
4. בשנת 2008, עם הקמת המשרד לשירותי דת הושבו מירב הסמכויות לשר לשירותי דת, למעט הסמכות להגשת קובלנות שנתורה בידי שר המשפטים (החלטת ממשלה 2903 מיום 6.1.2008, "פ"תשס"ח 5774). במשך השנים המשרד טיפל במספר תלונות שהתקבלו כנגד רבני ערים, אולם לא הוגשו קובלנות, ובעקבות פסק הדין בבג"צ 7150/16 ובהתאם לו, המשרד נוקט בהליכי בירור משמעתי ופועל להעמדתו של רב העיר צפת לדין משמעתי. לעת הזו, ישנן מספר תלונות נוספות, וישנה עתירה המבקשת להגיש קובלנה נגד רב העיר ירושלים.
5. יצוין, במהלך השנים היו ניסיונות לתיקון החוק במטרה להפוך את ההליך המשמעתי כנגד רבני ערים לנוכח ואפקטיבי, אולם הניסיונות השונים לא צלחו. בשנת 2014 הפיץ המשרד לשירותי דת להערות ציבור את תזכיר חוק שירותי הדת היהודיים (תיקון - דין משמעתי לרבני ערים), התשע"ד-2014. ההצעה ביקשה לשנות מן היסוד את ההליך המשמעתי הקיים ולקבוע הסדרים מהותיים ופרוצדוראליים לעניין ההליכים המשמעתיים של רבני ערים. הליך חקיקה זה לא הושלם. לאחר מכן, ובהתאם להחלטת ממשלה 2369 (חכ/58) מיום 3.2.17, הוקמה ועדה משותפת לבחינת מידת האפקטיביות של החקיקה הרלוונטית לשיפוט משמעתי של רבני עיר ולבחינת הצעדים הנדרשים לקביעת מנגנון משמעתי אפקטיבי ביחס לרבני ערים. במסגרת עבודת הוועדה והמלצותיה, הפיץ המשרד לשירותי דת להערות הציבור תזכיר חוק שירותי הדת היהודיים (תיקון מס' 23) (דין משמעתי לרבני ערים), התשע"ז-2017, אך גם הפעם הליכי החקיקה לא הושלמו.
6. המצב החוקי הקיים יוצר למעשה אנומליה, לפיה הסמכות להגשת קובלנה מצויה בידי שר המשפטים בשונה מיתר הסמכויות שעל פי החוק מצויות בידי השר לשירותי דת, ובכלל זאת סמכויות הנוגעות לתיקון החוק האמור, לבחירת רבני עיר, ולמועצות דתיות – הקמתן ופעילותן. המשרד לשירותי דת הוא המשרד המשמש כמאסדר בתחומים הנוגעים לפעילותם של רבני הערים.

קשיים משפטיים, ככל שישנם, ודרכי פתרונם:

אין

עמדות יועצים משפטיים רלוונטיים:

עמדת היועצת המשפטית של המשרד לשירותי דת היא כי אין מניעה משפטית לאישור הצעת ההחלטה. להשלמת התמונה ראוי לציין כי שיפוט משמעתית של רבני ערים מחייב איזון בין אינטרסים שונים, כמתחייב ממעמדו הייחודי של רב עיר. המצב הקיים מלמד, כי המנגנון הקבוע כיום בחוק, ובכללו בית הדין המוסמך לטיפול בעבירות משמעת של רבני ערים, לכאורה אינם ממלאים את ייעודם כראוי ו/או אינם כוללים את האיזונים העדינים הנצרכים לעניין וזאת ללא קשר לזהות השר המגיש את הקובלנה.

על מנת לתקן את המצב הקיים, הפיץ המשרד לשירותי דת בשנת 2014 להערות ציבור את תזכיר חוק שירותי הדת היהודיים (תיקון - דין משמעת לרבני ערים), התשע"ד-2014, תזכיר חוק זה נועד לקבוע מנגנון חדש בכל הנוגע לטיפול בעבירות משמעת של רבני ערים, אך הליך חקיקה זה לא הושלם, ובשנת 2017 הפיץ המשרד לשירותי דת להערות הציבור תזכיר חוק שירותי הדת היהודיים (תיקון מס' 23) (דין משמעת לרבני ערים), התשע"ז-2017, שנועד להשיג אותה תכלית, אך גם הפעם הליכי החקיקה לא הושלמו.

לצורך תיקון המצב בכל הנוגע לשיפוט משמעתית של רבני עיר, יש לשקול בהמשך לבצע תיקון מקיף בהסדר החוקי הקיים, דוגמת ההסדר שהוצע בשני תזכירי החוק הנ"ל משנת 2014 ומשנת 2017, ו/או הסדרת המערך הכולל בדרך אחרת, תוך מתן כלים מתאימים לרשות המנהלית, במטרה להביא לידי ביטוי מעשי את תכלית החוק.

עמדת היועצת המשפטית של המשרד שהשר העומד בראשו מגיש את הצעה:

אין מניעה לאישור הצעת ההחלטה.

יעל קוטלר, עו"ד

סגנית היועצת המשפטית למשרד המשפטים

תאריך: 24 נובמבר 2021

כ' כסלו תשפ"ב

